

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

KATOUH, ZOULFA

Cât timp înfloresc lămâii / Zoulfa Katouh. - București :

Bookzone, 2023

ISBN 978-630-305-094-2

82

Grafician copertă: **Teodora Savu**

Traducător: **Maria Dosei**

Redactor: **Justina Ene**

Tehnoredactor: **Anca Marisac**

AS LONG AS THE LEMON TREES GROW

Copyright © 2022 by Zoulfa Katouh

Cover art copyright © 2022 by David Curtis.

Cover design by David Curtis/Patrick Hulse.

Cover copyright © 2022 by Hachette Book Group, Inc.

All rights reserved.

© Bookzone 2023, pentru prezenta ediție

Toate drepturile rezervate pentru limba română.

Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi stocată

sau reprodusă fără acordul editurii.

Editura Bookzone

Șoseaua Berceni nr. 104, sector 4, București

Comenzi și informații:

Telefon: +40 774 091.579; +40 770 584.429

E-mail: office@bookzone.ro

www.bookzone.ro

ZOULFA KATOUH

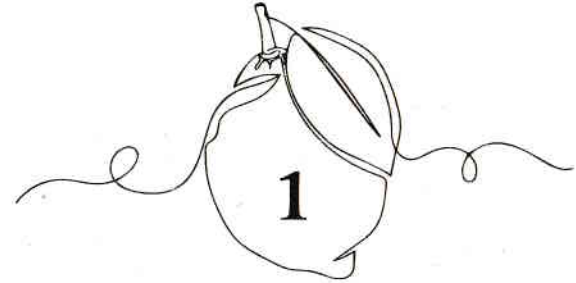
CÂT TIMP ÎNFLORESC LĂMÂII

Bookzone
BUCUREȘTI, 2023

كُلُّ لَيْمُونَةٍ سَتُنْجِبُ طِفْلاً
وَمُحَالٌ أَنْ يَنْتَهِيَ اللَّيْمُونُ
نِزَارُ قَبَّانِي

Fiecare arbore de lămâi va da rod
și din fructul său alt lămâi se va naște,
dăinuind, astfel, pe veșnicie.

– Nizar Qabbani

Pe un raft, una lângă alta, stau trei lămâi veștejite și
o pungă cu lipii mai mult uscate decât mucegăite.

E tot ce se găsește în acest supermarket.

Le privesc cu ochi osteniți, apoi le iau, simțind durere în fiecare oscior. Mă mai plimb o dată printre rafturile prăfuite, sperând că mi-o fi scăpat ceva. Dar nu mă întâmpină altceva decât o profundă senzație de nostalgie. Zilele când dădeam buzna cu fratele meu în acest supermarket, când ieșeam de la școală, și ne umpleam brațele cu chipsuri și jeleurii în formă de ursuleți. Și gândul mi se duce la mama, la felul în care clătina din cap, abținându-se să nu-și râdă de bujorii din obrajii noștri, de ochii căscați în încercarea de a ascunde prada de război în ghiozdane. Ne trecea mâna pe creștet...

Clatin din cap.

Stop.

După ce rafturile s-au demonstrat a fi cu adevărat goale, m-am târât spre tezghea să plătesc lămâile și lipiile cu economiile tatei. Erau tot ce reușise să retragă înainte de acea zi fatidică. Proprietarul, un bărbat chel, de vreo șazeci de ani, îmi zâmbește compătitor și-mi întinde restul.

La ieșirea din supermarket mă întâmpină o priveștițe dezolantă. Obișnuită cu oroarea, nu reacționez, dar simt cum inima mi se umple de și mai multă angoasă.

Străzile cu asfaltul crăpat, redus la bucăți de moloz. Clădiri gri, pustii, în degradare, la mila naturii care încearcă să termine ceea ce au început bombele militarilor. Prăpăd. Prăpăd pur, absolut.

Soarele a topit încet rămășițele iernii, dar frigul e încă aici. Primăvara, simbol al renașterii, nu ajunge și în această Sirie istovită. Cu atât mai puțin la mine în oraș, în Homs. Jalea apasă profund ramurile grele, moarte, și ruinele, zădărnicită doar de speranța din inimile oamenilor.

Soarele atârnă în cer, începe să-și ia rămas-bun, în timp ce culorile se schimbă din portocaliu în albastru închis.

Murmur: *Margarete. Margarete. Margarete. Margarete frumos-mirositoare.*

Un grup de bărbați se află în fața supermarketului; au obrații supti, marcați de malnutriție, dar ochii le strălucesc luminoși. Când trec pe lângă ei, prind frânturi de conversație, dar nu zăbovesc. Știu despre vorbesc. Toată lumea vorbește despre același lucru în ultimele nouă luni.

Grăbesc pasul, nu vreau să ascult. Știu că asediul militar la care am fost supuși înseamnă sentință la moarte. Că rezervele noastre alimentare tot scad și că suferim de foame. Știu că în curând spitalul va ajunge în situația în care medicamentele vor deveni un mit. Știu, pentru că azi am operat fără anestezie: oamenii mor din pricina hemoragiilor și a infecțiilor, iar eu nu pot face nimic să-i ajut. Și știu că ne așteaptă pe toți o soartă mai rea ca moartea dacă Armata Siriană Liberă nu va reuși să oprească ofensiva militară asupra centrului vechi din Homs.

Mă-ndrept spre casă, briza devine rece, îmi aranjez hijabul strâns în jurul gâtului. Sunt perfect conștientă că petele de sânge au reușit să se strecoare pe sub mânecile halatului meu de laborator. Cu fiecare viață pe care n-o pot

salva când sunt în tură, o nouă picătură de sânge devine parte din mine. Nu contează de câte ori mă spăl pe mâini, sângele martirilor noștri mi se strecoară pe sub piele, îmi pătrunde în celule. E scris în ADN-ul meu de-acum.

Iar azi, ecourile fierăstrăului oscilant pe care l-am folosit în timpul operației de amputare la care m-a obligat doctorul Ziad să particip nu-mi ies din cap.

Vreme de șaptesprezece ani, Homs m-a crescut, mi-a cultivat visurile: să termin facultatea cu medie mare, să obțin un post la spitalul Zaytouna ca farmacistă și apoi să pot călători în afara țării, să văd lumea.

Însă doar unul dintre visurile mele s-a adevărit. Și nu așa cum aș fi vrut.

Cu un an în urmă, când Primăvara Arabă aprindea scânteii în toată regiunea, Siria s-a agățat de speranța trezită în oameni și a început să strige libertate. Dictatura a răspuns dezlănțuind iadul.

Și cum armata a vizat medicii, aceștia au devenit la fel de greu de întâlnit ca sunetul râsetelor. Dar bombele nu s-au oprit, în ciuda lipsei de medici, și cu spitalul Zaytouna pe brânci, au avut nevoie de orice formă de ajutor puteau găsi. Până și oamenii de la curățenie au fost promovați la gradul de asistent. Iar eu, cu un an de școală de farmacie în spate, am devenit echivalentul unui doctor cu experiență; când ultimul farmacist rămas a murit strivit sub ruinele propriei case, n-a mai existat altă variantă. N-a contat că aveam optsprezece ani. N-a contat că experiența mea se limita la cuvintele din manualele mele școlare. Totul s-a rezolvat când mi-au pus în față primul corp de suturat. Moartea este un dascăl excelent.

Nici nu mai știu la câte operații am luat parte în ultimele șase luni, nici câți ochi am închis, oricum mai mulți decât mi-aș fi imaginat vreodată.

Nu asta *trebuia* să fie viața mea.

Bucata de drum care mi-a mai rămas de parcurs spre casă îmi amintește de fotografiile alb-negru din Germania și Londra după Al Doilea Război Mondial. Casele strivite își revarsă părțile interioare din lemn și beton ca un intestin perforat. Miroase a copaci arși până la cenușă.

Aerul rece mă mușcă prin halatul ponosit, atingerea lui aspră mă face să mă înfior. Murmur: *romaniță*. Seamănă cu margaretele. Se utilizează în tratarea febrei și a artritei. *Romaniță. Romaniță. Romaniță.*

În sfârșit, se vede casa mea. Mi se ia o greutate de pe piept. Nu este cea pe care pe vremuri o împărțeam cu familia mea; este cea pe care mi-a oferit-o Layla după ce o bombă a distrus-o pe a mea. Dacă n-ar fi fost Layla, aș fi sfârșit pe străzi.

Locuința Laylei, a noastră de-acum, este o clădire cu un etaj înghesuită lângă alte case care arată la fel. Toate decorate cu urme de gloanțe, ca o formă mortală de artă. Toate tăcute, triste și însingurate. Cartierul nostru este printre ultimele rămase aproape intacte. În celelalte cartiere oamenii dorm sub acoperișuri găurite sau direct în stradă.

Lacătul e ruginit și geme când răsucesc cheia strigând:

— Am ajuns!

— Aici, răspunde Layla.

Am venit pe lume împreună, mamele noastre au împărțit același salon de spital. Este cea mai bună prietenă a mea, sprijinul meu și, fiindcă s-a îndrăgostit de fratele meu, Hamza, este și cumnata mea.

Iar acum, după toate câte s-au întâmplat, responsabilitatea mea și singura rudă care mi-a mai rămas pe lume.

Layla s-a îndrăgostit pe loc de casa asta, de cum a văzut-o, de aspectul ei pitoresc, așa că Hamza i-a cumpărat-o pe loc. Două dormitoare erau exact ce avea nevoie un cuplu de însurăței. A pictat cârcei de viță-de-vie verde de la baza unuia dintre pereți până sus, a gravat flori de lavandă purpurie pe un alt perete și a acoperit podelele cu covoare

arăbești groase, pe care am ajutat-o să le aleagă de la bazarul Al-Hamidiyah. A zugrăvit bucătăria în alb, să facă contrast cu rafturile din lemn de nuc, pe care a așezat apoi tot felul de căni, pe care le făcea chiar ea. Bucătăria dădea spre camera de zi, unde, pe vremuri, fiecare colțișor era ocupat cu materialele pe care le folosea pentru creațiile ei. Șervețele de hârtie pline de pete de culoare după ce se ștersese pe degete, vopseluri picurând din pensule. De multe ori, când veneam pe la ea, o găseam întinsă lângă șevalet, cu părul castaniu despletit și privirea ațintită spre tavan, îngânând versurile unui vechi cântec popular arăbesc.

Casa era întruchiparea sufletului ei.

Dar nu mai e așa. Casa Laylei și-a pierdut scânteierea, culorile s-au stins de tot, lăsând în urmă nuanțe de gri scobite. E ca o coajă goală.

Îmi croiesc drum spre bucătărie. E întinsă pe canapeaua cu flori de margarete din sufragerie. Pun sacoșa cu lipiile pe blatul din bucătărie. Cum dau cu ochii de ea, senzația de epuizare dispare.

— Pun supă la-ncălzit. Vrei și tu?

— Nu, mulțumesc, răspunde.

Vocea ei, spre deosebire de a mea, este plină de speranță, de viață. E ca o pătură moale care mă învăluie în amintiri dragi.

— Cum a mers treaba cu barca?

Rahat. Mă prefac ocupată să torn supă de linte lungită cu apă în cratiță, să dau drumul la reșoul pe gaz.

— Ești sigură că nu vrei?

Layla se ridică și rochia bleumarin se întinde pe burta ei de gravidă în șapte luni.

— Spune-mi cum a mers, Salama.

Țintuiesc privirea în supă maronie, ascultând șuierul flăcărilor. La puțină vreme după ce m-am mutat la ea, Layla m-a tot săcăit să vorbesc cu Am, atunci când îl vedeam la spital. A auzit povești despre sirienii care se bucură de

siguranță în Germania. Și am făcut-o. Niște pacienți de-ai mei au reușit cu ajutorul lui Am să treacă Mediterana în siguranță. Cum găsește el bărcile, habar n-am. Dar totul e posibil dacă ai bani.

— *Salama.*

Oftez, băgând un deget în supă. E călâie. Dar bietul meu stomac proteștează, nu-i pasă dacă s-a încălzit sau nu, așa că o iau de pe foc și mă așez pe canapea lângă ea.

Layla mă privește răbdătoare, cu sprâncenele ridicate. Ochii ei albaștri ca oceanul sunt uriași, aproape că îi acoperă toată fața. Mereu a arătat ca o întruchipare a toamnei, cu părul castaniu cu străluciri roș-aurii, pistrui și cu tenul palid. Până și-acum, în ciuda suferinței, tot magic arată. Dar văd cum coatele i s-au ascuțit, luând o formă bizară, și obrajii, odată rotunzi, i s-au supt.

— Nu l-am întrebat, spun până la urmă, luând o lingură de supă, pregătită s-o aud cum mormăie.

Ceea ce se și întâmplă.

— De ce? Mai avem ceva bani...

— Da, bani de care avem nevoie ca să supraviețuim când ajungem acolo. Nu știm cât cere, în plus, poveștile...

Layla clatină din cap, șuvițe de păr îi acoperă obrazul.

— Bine, de acord. Unii oameni nu... ajung de partea cealaltă, însă mulți alții da. *Salama, trebuie să luăm o decizie. Trebuie să plecăm. Știi tu, înainte să încep să alăptez.*

N-a încheiat, dar respirația îi devine greoaie.

— Și să nu *îndrăznești* să sugerezi să plec fără tine! Ori ne îmbarcăm amândouă, ori niciuna. Nu *vreau* s-ajung Dumnezeu știe pe unde și să-mi pierd mințile de grijă pentru că nu știu dacă oi fi vie sau moartă. Nici în ruptul capului n-accept așa ceva! Sau putem ajunge pe jos până în Turcia, chiar tu ai spus-o. Arată cu degetul spre abdomenul umflat. Ca să nu mai zic de gărzile de la punctele de control și de lunetiști, care sunt împrăștiați peste tot, ca furnicile; ne-ar împușca cum am pune piciorul dincolo de zona protejată

de Armata Siriană Liberă. N-avem de ales. De câte ori s-o mai spun?

Tușesc. Supa mi se scurge groasă pe gât și se transformă în bolovani imediat ce îmi ajunge în stomac. Are dreptate. E în al treilea trimestru, nici ea, nici eu n-am avea puterea să mergem pe jos sute de kilometri, spre un loc unde să fim în siguranță, cu moartea pândind la orice colț.

Așez cratița pe masa din lemn de pin din fața noastră, privindu-mi fix mâinile. Sunt acoperite de cicatrici încrușișate, semne de când moartea a încercat să mă ia cu ea. Unele sunt abia vizibile, altele mai evidente, carnea cicatrizată e încă vie, în ciuda faptului că s-au vindecat. Reprezintă un mod de a-mi aminti că trebuie să mă mișc mai repede când sunt la muncă, să depășesc epuizarea și să mai salvez o viață.

Dau să mi le acopăr cu mânecile, dar Layla mi le acoperă blând cu mâna sa. Ridic ochii la ea.

— Știi de ce nu-i zici. Și nu e vorba de bani.

Mâna îmi tresare sub a ei.

Parc-aud vocea îngrijorată a lui Hamza.

Salama, promite-mi. Promite.

Scutur din cap, încercând să-i alung vocea, și trag aer adânc în piept.

— Layla, sunt singura farmacistă rămasă în trei cartiere. Dacă eu plec, cine-i mai ajută? Pe copiii care plâng. Pe victimele lunetiștilor. Pe bărbații răniți.

Își strânge bine rochia.

— Știi. Dar *nu* sunt dispusă să te sacrific pe tine.

Deschid gura să zic ceva, dar mă opresc când o văd că tresare, închizând ochii.

— Lovește copilul? Întreb imediat, apropiindu-mă.

Deși încerc să-mi ascund temerile din glas, eșuez. Din pricina asediului, vitaminele pentru femeile însărcinate sunt puține și controalele, limitate.

— Un pic, recunoaște-te ea.
 — Doare?
 — Nu. E doar disconfort.
 — Pot face ceva? Clatină din cap că nu.
 — Sunt bine.
 — Mda, se vede de la o poștă că minți. Întoarce-te, spun, iar ea începe să râdă înainte să facă asta.

Îi masez contracturile de pe umeri cauzate de stres până simt cum încet, încet tensiunea dispare. Stratul de grăsime sub piele este aproape inexistent și mă cutremur de fiecare dată când degetele mele apasă direct pe scapulă și osul acromion. Situația asta... Nu e în regulă. Layla *nu ar trebui* să se afle aici.

— Gata, oprește-te, spune după alte câteva minute.
 Îmi zâmbeste recunoscătoare.
 — Mulțumesc.
 Încerc să zâmbesc la rândul meu.
 — E farmacistă din mine, doar știi. Simt până-n măduva oaselor nevoia de a avea grijă de tine.
 — Știu.
 Mă aplec și-i pun mâinile pe burtă. Copilul lovește ușor.
 — Te iubesc, micuțule, dar trebuie să încetezi s-o faci pe mami s-o doară. Are nevoie să doarmă, gânguresc.
 Zâmbetul Laylei se lărgește, mă mângâie pe obraz.
 — Ești adorabilă, Salama, dar nu e în avantajul tău.
 Într-o zi o să mi te fure cineva și-o să te ducă departe de mine.

— *Căsătorie?* Pe vremurile astea? pufnesc eu, amintindu-mi de ultima dată când mi-a zis mama că vine o mătușă pe la noi la o cafea împreună cu fiul ei. N-au mai ajuns. Ceea ce n-a fost întâmplător. În aceeași zi a început revolta. Dar îmi amintesc că eram încântată de vizită. De gândul că m-aș putea îndrăgosti. Acum, privind înapoi, mi

se pare că văd o fată diferită, care are doar chipul și vocea mea.

Layla se încruntă.
 — Totul e posibil. Nu fi așa pesimistă.
 Râd când îi văd expresia ofensată.
 — Dacă spui tu...

În privința asta Layla nu s-a schimbat deloc. Când am sunat-o atunci, să-i spun de vizită, în cincisprezece minute era la ușa mea, cu o valiză de haine și machiaje, chicotind cât o ținea gura.

— *Cu asta te-mbraci! m-a informat târându-mă la mine în cameră în timp ce își dădea jos caftanul de culoare azurie.*

Era dintr-un material fin, care-mi aluneca pe brațe. Marginea era împodobită cu fir de aur, ca și brâul din talie, care se scurgea ca o cascadă. Culoarea îmi aducea aminte de marea născută din ploaia din Călătoria lui Chihiro. Adică magică.

— *Asortează-l cu tuș albastru și-o să-l faci să te implore să-i permiți să te revadă. Mi-a făcut cu ochiul, chicotind. Îți stă nemaipomenit de bine cu eyeliner albastru.*

— *Da, știu, spun ridicând din sprâncene. Avantajul de-a avea pielea măslinie.*

— *Eu arăt ca un cadavru acoperit de răni! Își șterge lacrimile imagine de la ochi, și verigheta îi sclipește pe deget.*

— *Nu mai fi așa dramatică, Layla, am râs eu. Mi-a zâmbit drăcește, cu ochii strălucind.*

— *Așa e. Lui Hamza îi place. Foarte mult.*

Mi-am acoperit imediat urechile cu palmele.

— *Ce scârbos, nu! Nu vreau să știu nimic despre aia.*

Hohotind, m-a tras mai aproape, să mă facă să mă simt și mai stânjenită, dar așa tare râdea, că nu putea lega

două vorbe din pricina expresiei oripilate de pe fața mea. O făcea să râdă cu sughituri.

Dar oftatul ei mă smulge din starea de reverie.

— Viața nu înseamnă doar supraviețuire, Salama, îmi spune.

— Știu și eu, îi răspund. Buna noastră dispoziție a dispărut.

Mă privește țintă.

— Știi? Cu adevărat? Pentru că eu văd cum te comporți. Nu te gândești decât la spital, la muncă, la mine. Or, asta nu înseamnă să trăiești *cu adevărat*. Te-ai întrebat de ce a izbucnit revoluția? Că mie, uneia, mi se pare că nu te gândești deloc la asta.

Se oprește, privindu-mă direct în ochi. Simt că mi se usucă gura.

— Zici că nici nu-ți pasă, Salama. Dar eu știu că nu e așa. Știi că ne-am revoltat tocmai ca să ne recăpătăm viețile. Nu e vorba de supraviețuire. Ci despre noi, despre lupta noastră. Dacă nu te lupți aici, n-o vei face nici în altă parte. Nici în Germania, dacă te-ai răzgândi și-am ajunge acolo.

Mă ridic, gesticulând spre zugrăveala scorojită de pe pereți. Spre *nimic*.

— *Cu cine* să mă lupt? Știi bine că aici ne putem considera norocoase dacă cel mai rău lucru care ni se întâmplă e moartea. Ori ne arestează militarii, ori o să ne ucidă o bombă. N-avem contra cui să ne luptăm fiindcă *nu putem* să luptăm. Nimeni nu ne-ajută! Fac voluntariat la spital pentru că *nu suport* să mai văd oamenii murind. *Atât*.

Layla mă privește, dar în ochii ei nu văd supărare. Doar compasiune.

— Atâta vreme cât suntem aici, înseamnă că luptăm, Salama, pentru că e țara noastră. Pământul ăsta a fost al tatălui tău și al tatălui tatălui tău înainte. Povestea ta e înrădăcinată în țărâna asta. Nicio țară din lume nu te va iubi așa cum te iubește țara ta.

Simt cum lacrimile îmi înțepă ochii. Cuvintele ei sunt ecoul cărților noastre de istorie. Dragostea pentru țară e parte din ființa noastră. Din imnul național, pe care l-am intonat în fiecare dimineață, încă din prima zi de școală. Pe-atunci, cuvintele acelea nu însemnau nimic. Dar acum, după toate astea, au devenit realitatea noastră.

Avem suflet de luptători și o istorie glorioasă.

Iar spiritul martirilor noștri ne este strajă de temut.

Evit privirea Laylei. Refuz să mă las cuprinsă de vinovăție. M-am săturat.

— Am pierdut prea multe în războiul ăsta, spun cu amărăciune.

— ăsta nu e război, Salama, spune cu convingere. E o revoluție.

— Nu contează, spun și mă întorc la mine în dormitor, închizând ușa după mine, să-mi pot trage sufletul.

Tot ce mi-a rămas, tot ce iubesc, sunt Layla și spitalul. Nu sunt un monstru. Sunt oameni care suferă și pe care îi pot ajuta. De-aia am vrut să mă fac farmacistă. Dar refuz să mă gândesc la *cauza* care-i face să ajungă în spital. La motivul pentru care se întâmplă toate astea. Pentru că motivul acela mi-a luat-o pe mama. Îmi amintesc mâna ei rece într-a mea. Mi i-a luat pe tata și pe Hamza și i-a dus Dumnezeu știe unde. Nu vreau să răscolesc trecutul. Nu vreau să plâng la gândul că anii adolescenței mele se vor sfârși în lacrimi, cu somnul nopții plin de coșmaruri. Vreau să supraviețuiesc.

Vreau familia mea. Vreau înapoi familia mea.

Chiar dacă e adevărat ce zice Layla.

Mă îmbrac cu singura pereche de pijamale care mi-a mai rămas. O bluză și o pereche de pantaloni negri, din bumbac. Suficient de decente în caz că sunt nevoită să fug în noapte. În baie, îmi ignor reflexia din oglindă și părul castaniu care-mi cade peste umeri și dau drumul la apă din reflex. Nimic. În cartier n-am mai avut apă sau lumină de

săptămâni. Înainte mai venea, tușind pe țevă, dar odată cu asediul, s-a oprit de tot. Din fericire a plouat săptămâna trecută, așa că eu și Layla am strâns apă în găleți. Folosesc nițică, pentru purificare, și-mi fac rugăciunea.

Razele de soare firave de pe podeaua zgâriată a camerei mele au dispărut, iar mantia întunecată a nopții pune stăpânire pe Homs. Dinții îmi clănțane știind ce poate urma, strâng din buze și înghit cu greu. Puțina stăpânire de sine pe care o afișez cât e lumină dispăre la căderea serii.

Mă așez pe pat, închid ochii și respir adânc de câteva ori. Am nevoie să-mi limpezesc mintea. Am nevoie să mă gândesc la altceva, nu la frica și la durerea care mi s-au înrădăcinat în suflet.

Ciucușoară dulce. Dulce ca numele pe care-l poartă, șoptesc, rugându-mă să nu cedez nervos. Petale albe. Utilizată în tratarea durerii. Dar și împotriva răcelii, a crampelor abdominale și a tusei. Dulce. Dulce.

Funcționează. Plămâni încep să distribuie uniform oxigenul în sânge; deschid ochii să privesc pătura de nori negri pe fereastră. Geamul este ciobit în părți, de la suflul unei bombe căzute în apropiere, iar rama este crăpată. Când m-am mutat aici, a trebuit să curăț fereastra de sânge.

Deși este închisă, un curent rece mătură camera, făcându-mă să mă-nfior pentru că știu deja ce urmează să se întâmple. Ororile la care asist nu rămân între zidurile spitalului. Groaza pe care o trăiesc s-a transferat în capul meu, are o viață și o voce proprii, care nu pierde niciodată ocazia să se arate, noapte de noapte.

— Ai de gând să mai stai mult acolo și să mă ignori?

Vocea gravă se aude de la pervazul ferestrei. Mi se face pielea de găină pe ceafă.

Vocea lui este aidoma apei reci ca gheața cu care mă spăl când vin acasă acoperită de sângele martirilor. E ca o piatră care mă apasă în piept, făcându-mă să mă scufund în pământul de sub mine. E grea ca o zi umedă și asurzitoare

ca bombele pe care militarii le lansează asupra noastră. E materia din care e făcut spitalul nostru și sunetul mut pe care-l scoate.

Mă-ntorc încet spre el.

— Ce mai vrei acum?

Khawf se uită la mine. Costumul lui e curat și apretat. Dar tot mă deranjează dungile roșii de pe umerii lui. Sunt acolo de când ne-am cunoscut, cu toate astea, nici acum nu m-am obișnuit cu ele. Nici la ochii lui nu-mi place să mă uit — albaștri ca de gheață. Cu părul acela negru ca inima nopții nu arată a om, dar bănuiesc că ăsta e și scopul. Arată pe cât de uman poate fi el.

— Știi ce vreau, spune cu glas unduit și mă cuprind fiorii.

Am pierdut totul în luna iulie.

Totul, în numai o săptămână.

Pe atunci zăceam într-un pat de spital, lacrimi tăcute mi se prelingeau pe chipul plin de tăieturi, coapsa stângă mă durea de la căzătură, iar coastele rupte protestau la fiecare respirație. Aveam mâinile bandajate cu un tifon așa de gros încât ziceai că am mănuși de bucătărie. Șrapnelul îmi găurise mâinile; sângele se revărsa din răni ca la cișmea. Dar toate astea erau suportabile.

Singura rană serioasă era cea de la baza craniului. Forța exploziei mă aruncase pe spate, trântindu-mă cu capul de ciment, însemnându-mă pe viață. M-a cusut doctorul Ziad. Era prima dată când îl întâlneam. Mi-a zis să sunt norocoasă c-am scăpat doar cu o cicatrice. Cred că încerca să-mi distragă atenția de la faptul că mama nu fusese la fel de norocoasă. Că bomba a smuls-o de lângă mine, că nu o voi mai putea îmbrățișa niciodată.

Mai târziu, în acea zi, când mi-a apărut Khawf și mi-a spus cum îl cheamă, mi-a luat ceva timp să-mi dau seama că doar eu îl vedeam. La început am crezut că am halucinații de la medicamente, că o să dispară odată cu efectul morfinei. Dar a rămas alături de mine, șoptindu-mi lucruri oribile în timp ce eu strigam după mama. N-a plecat nici după ce durerea a mai dispărut, coastele mi s-au vindecat și

rănille de pe mâini mi s-au transformat în cicatrici. Curând după aceea, când m-am convins că nu se duce, s-a instalat și panica.

Era o halucinație care venise ca să rămână. Una care de șapte luni încoace, noapte de noapte, smulge fricile din mine, le scoate la iveală, insuflându-le viață.

Altă explicație nu e. Doar reducându-l la o chestiune de natură științifică reușesc să-l înfrunt.

— Orice te face să te simți mai bine, spune zâmbind perfid.

Îmi masez cicatricea din spatele capului, simțindu-i marginile tari.

— *Margarete*, murmur. *Margarete*, *margarete*.

Khawf își dă părul într-o parte și scoate un pachet de țigări din buzunarul de la piept. Cartonul e roșu, aceeași nuanță pe care o au petele de pe umerii lui. Scoate o țigaretă lungă și-o strânge între buze înainte s-o aprindă. Miezul se aprinde, începând să înghită marginile, și el trage adânc un fum în piept.

— Vreau să știu de ce n-ai vorbit cu Am, spune. N-ai promis ieri c-o faci? Așa cum îmi promiți și mie în fiecare noapte?

Vorbește încet, dar asta nu maschează amenințarea care-i otrăvește fiecare vorbă.

Așa a-nceput: câte o remarcă răutăcioasă ici, colo, îndemnându-mă să plec din Siria, până când, într-o zi, a decis că ar trebui să-l întreb pe Am de o barcă. Și îmi tot cere s-o fac de atunci. Uneori, mă-ntreb cum a putut creierul meu să proiecteze pe cineva ca el.

Un fir de sudoare rece mi se prelinge pe gât.

— Da, îngaim drept răspuns.

Scutură țigara și scrumul cade, dispărând înainte să atingă podeaua.

— Ce s-a întâmplat?

O fetiță de cinci ani cu părul șaten și cărlionțat a murit împușcată în inimă de un lunetist în timp ce eu îl salvam pe fratele ei mai mare de la septicemie. *Au nevoie de mine.*

— Ăă..., nu am putut.

Mijește ochii.

— N-ai putut, repetă sec. Să înțeleg că vrei să sfârșești strivită sub ruinele casei ăsteia. În viață, rănită și sângerând. Să nu vină nimeni să te salveze pentru că... cine să vină? Cu mușchii ăia atrofiați de malnutriție abia poți să ridici trupurile, d-apăi beton. Sau poate vrei să fi arestată. Să te ducă unde sunt tatăl tău și Hamza. Să te violeze și să te tortureze pentru niște răspunsuri pe care nu le ai. Să te momască militarii cu moartea drept recompensă, nu pedeapsă. Asta vrei, Salama?

Mă-nfior până-n măduva oaselor.

— Nu.

Suflă ultimul fum și strivește mucul cu tocul pantofului său Oxford. Apoi trece pragul și se pune în fața mea. Ridic capul să-l privesc. Ochii lui sunt reci ca fluviul Orontes în luna lui decembrie.

— Atunci, „n-am putut” nu e de ajuns, spune el. Ai promis că vorbești cu Am de o barcă. De trei ori a trecut pe lângă tine și n-ai făcut-o. Buzele i se transformă într-o linie subțire și un mușchi i se zbate pe maxilar. Ori vrei să revenim la propunerea mea?

— Nu! strig. *Nu!*

Mi-ar putea altera complet realitatea doar pocnind din degete, dezlănțuind halucinație după halucinație, arătând tuturor că fațada pe care mi-am construit-o este croită din rămurele fragile în fața unui vânt furtunos. Doctorul Ziad nu mi-ar mai permite să lucrez la spital. Nu dacă reprezintă un pericol pentru pacienți. Am nevoie de spital. Am nevoie de spital ca să-mi aline durerea.

Să-mi țin mâinile ocupate ca să nu-mi urle mintea până răgușește. *Să salvez vieți.*

Mai rău, aș apăsa-o pe Layla cu și mai multe griji și anxietate, afectând și sănătatea ei, și pe a copilului. Nu. O să suport totul pentru ea. O să mă înec în propriile lacrimi, o să-i ofer sufletul meu la schimb ca să fie Layla în siguranță știind că eu sunt bine.

Așadar, Khawf a promis să mă lase în pace pe timpul zilei și să se limiteze la noapte, doar atunci să-mi arate grozăviile lui. Departe de ochii tuturor.

Colțurile gurii i se ridică într-un zâmbet hain.

— E ultima ta șansă, Salama. Dacă nu vorbești mâine cu el, jur că îți voi face lumea bucată.

Mă cuprinde un val de mânie, deși inima îmi bubuie în piept de frică. E adevărat, subconștientul meu mă are la degetul mic; totuși, este subconștientul *meu*.

— Nu e așa simplu, Khawf, scuipe, îndepărtând din minte expresia băiețelului care strângea în brațe trupul micuț al surioarei lui. E atât de *micuț*. E posibil ca Am să nu aibă nicio barcă. Și chiar dacă ar avea, poate fi atât de scump încât să nu ne putem permite. Și-atunci singura cale ar fi să pornim pe jos spre Turcia. Ceea ce ne-ar transforma într-o țintă perfectă pentru soldați. Și asta *dacă* Layla supraviețuiește unui drum atât de lung pe jos.

Ridică din sprâncene amuzat.

— De ce alegi să ignori promisiunea pe care i-ai făcut-o lui Hamza, că o s-o iei pe Layla de aici? Spitalul îți provoacă sentimente contradictorii care-ți aduc haos în suflet. Când, de fapt, e foarte simplu: ai făcut o promisiune și acum dai înapoi. Toate bâlbâielile astea nu sunt decât scuze ca să nu te simți vinovată. N-ai da orice să o știi pe Layla în siguranță?

Îmi îndepărtez privirea și-mi bag mâinile adânc în buzunare, afundându-mă în saltea.